

De toekomst van de kleine school begint vóór vier jaar

Hoe kinderopvang kan bijdragen aan sterke scholen en aantrekkelijke gemeenschappen.

Als het leerlingenaantal onder druk staat

Voor kleine basisscholen is continuïteit niet vanzelfsprekend. Dat geldt voor scholen in kleine dorpen en kernen, maar ook voor kleine scholen in stedelijke wijken. Een relatief kleine verandering in het aantal kinderen kan al snel merkbaar zijn in het leerlingenaantal.

Tegelijkertijd is het aantal kinderen niet de enige factor die bepaalt hoe een school zich ontwikkelt. Ook de aantrekkelijkheid van de school én haar omgeving voor jonge gezinnen speelt een rol. Zijn voorzieningen dichtbij? Is er een sterke gemeenschap? En biedt de omgeving wat gezinnen nodig hebben om er te wonen, werken en hun kinderen te laten opgroeien?

Voor een kleine school is het daarom belangrijk om niet alleen te kijken naar de instroom van volgend schooljaar, maar verder vooruit:

Hoe zorgen we dat onze school over vijf of tien jaar nog bestaansrecht heeft?

Dat vraagt om een bredere strategische blik. Niet alleen: hoe trekken we meer leerlingen? Maar ook: hoe dragen we eraan bij dat jonge gezinnen voor onze school en onze omgeving blijven kiezen?

Kinderopvang kan één van de instrumenten zijn om die positie te versterken.

Begin niet bij vier jaar, maar bij de geboorte

Wie pas bij vier jaar naar de instroom kijkt, kijkt eigenlijk te laat. De formele schoolkeuze wordt pas rond die leeftijd gemaakt, maar de relatie van gezinnen met hun omgeving ontstaat al veel eerder.

De eerste jaren doen ertoe

Vanaf de geboorte organiseren ouders hun dagelijks leven rondom hun kind. Ze zoeken opvang, ontmoeten andere ouders en bouwen routines en netwerken op. Waar die eerste voorzieningen zich bevinden, bepaalt mede waar gezinnen zich thuis en verbonden gaan voelen. Voor een school die haar positie op langere termijn wil versterken, begint de vraag daarom niet bij vier jaar.

Kijk daarom naar 0-12 jaar

Welke voorzieningen zijn er voor kinderen vanaf hun geboorte? Hoe blijven jonge gezinnen verbonden met de eigen omgeving? En welke rol kan de school daarin spelen?

➤ Juist in die eerste levensjaren kan een passend lokaal opvangaanbod helpen om gezinnen dichtbij en betrokken te houden. Kinderopvang wordt daarmee meer dan een praktische voorziening voor ouders: het kan onderdeel zijn van een bredere strategie voor de positie van de school.

Bestaande opvang als vertrekpunt

Is er in of rond de school al een kinderopvangorganisatie actief die goed aansluit bij de behoeften van gezinnen en bij de ambities van de school? Dan hoeft nieuwe opvang organiseren niet de eerste stap te zijn.

De strategische winst kan juist zitten in het versterken van die samenwerking: werken vanuit een gezamenlijke visie, opvang dicht bij school organiseren en meer samenhang creëren in het aanbod voor kinderen van 0 tot 12 jaar.

Wanneer passende opvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar in de directe omgeving ontbreekt, is reguliere dagopvang niet altijd de meest haalbare oplossing.

Gastouderopvang als kleinschalige dagopvang voor het dorp

Reguliere dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar vraagt voldoende schaal. In een kleine kern kan het aantal jonge kinderen simpelweg te klein zijn om een zelfstandige dagopvang rendabel te exploiteren.

Gastouderopvang past juist bij kleinschaligheid. Een professionele gastouder kan, afhankelijk van de leeftijdssamenstelling, maximaal zes kinderen tegelijkertijd opvangen.

Stel dat er in een dorp structureel maar acht, tien of vijftien kinderen onder de vier jaar zijn die opvang nodig hebben. Dat is mogelijk onvoldoende basis voor een zelfstandig kinderdagverblijf, maar kan wel voldoende zijn voor één of meerdere professionele gastouders.

De school hoeft die opvang bovendien niet zelf te exploiteren. Zij kan samen met een gastouderbureau actief onderzoeken of er binnen het dorp inwoners zijn die gastouder willen worden en ouders en gastouders vervolgens met elkaar verbinden.

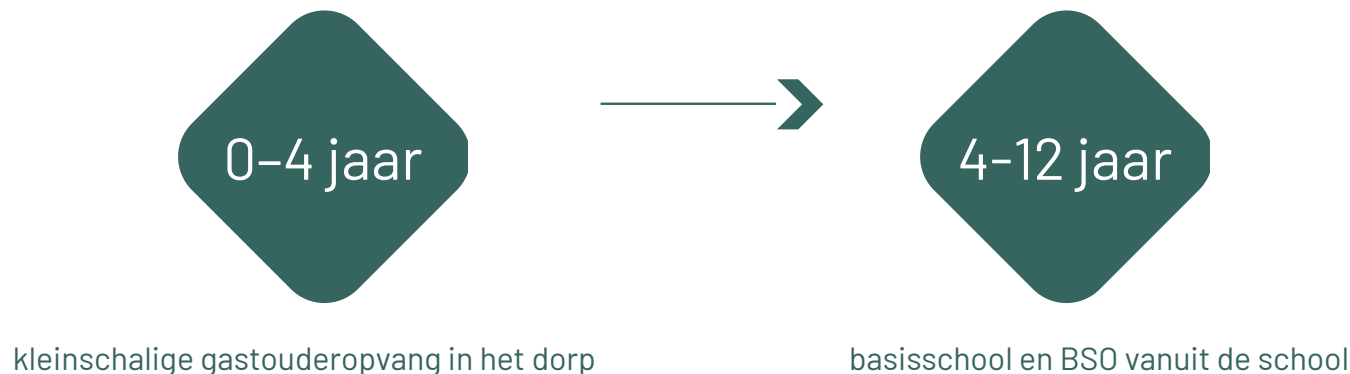
Zo ontstaat een lokaal netwerk rondom jonge kinderen, zonder de vaste kostenstructuur van een volledig kinderdagverblijf.

Van gastouder naar basisschool

De werkelijke kracht ontstaat wanneer de gastouderopvang niet als een losstaande voorziening wordt gezien, maar onderdeel wordt van een bredere visie op kinderen in het dorp.

Een school kan samenwerken met één of meer lokale gastouders en/of een gastouderbureau. Ook kunnen er gezamenlijke activiteiten plaatsvinden, denk bijvoorbeeld aan speelochtenden bij kleuters of gebruik laten maken van de gymzaal. Op die manier leren ouders de school al kennen voordat hun kind vier jaar wordt. Ook kan er via de gastouders (binnen de privacy kaders) worden gewerkt aan een goede overgang naar school. Zo ontstaat er een lokaal netwerk rond kinderen van 0 tot 12 jaar.

Zo ontstaat een lokaal netwerk rond kinderen van 0 -12 jaar:

Voor ouders ontstaat daarmee een aantrekkelijk perspectief: opvang en onderwijs zijn dichtbij huis georganiseerd en hun kind kan binnen dezelfde lokale gemeenschap opgroeien. Voor de school ontstaat vroegtijdig contact met gezinnen die enkele jaren later voor de basisschool kiezen.

Vanaf vier jaar: een eigen BSO als verlengstuk van de school

Voor de school kan een eigen BSO een interessante volgende stap zijn. Een school beschikt immers al over kinderen, een locatie, een pedagogische omgeving en een relatie met ouders.

Een eigen BSO maakt het mogelijk om onderwijs en opvang veel beter op elkaar te laten aansluiten. De school houdt regie over de visie en kan bijvoorbeeld sport, cultuur, natuur, techniek of andere activiteiten onderdeel maken van het naschoolse aanbod.

Voor ouders wordt de school bovendien een completere voorziening. Zij hoeven niet apart op zoek naar opvang of vervoer naar een BSO elders. Zeker in een kleine kern kan dat een belangrijk argument zijn om juist voor de lokale basisschool te kiezen.

Welke route past bij uw school?

Kinderopvang kan bijdragen aan de aantrekkelijkheid en continuïteit van een kleine school. Maar de beste oplossing begint niet bij een organisatievorm. De vraag is wat kinderen, gezinnen, school en omgeving nodig hebben en wat er al aanwezig is.

Samenwerking met bestaande opvang versterken

Is er goede kinderopvang in de buurt en is er voldoende basis voor samenwerking? Onderzoek dan hoe onderwijs en opvang sterker met elkaar verbonden kunnen worden.

Denk aan: een gezamenlijke visie, opvang dicht bij school, een doorgaande lijn en gezamenlijke activiteiten.

Kleinschalige opvang voor 0–4 jaar ontwikkelen

Ontbreekt opvang voor jonge kinderen of is er onvoldoende schaal voor reguliere dagopvang? Dan kan een lokaal netwerk van gastouders een passende oplossing zijn.

Denk aan: het aantal jonge kinderen, behoefte van ouders en mogelijkheden om lokale gastouders te vinden.

Een eigen BSO vanuit de school

Wil de school vanaf vier jaar meer samenhang creëren tussen onderwijs en opvang en het aanbod vanuit de eigen visie vormgeven? Dan kan een eigen BSO interessant zijn.

Denk aan: voldoende vraag, beschikbare ruimte, personeel en de bereidheid om verantwoordelijkheid te dragen voor kinderopvang.

De uitkomst hoeft niet één van deze drie routes te zijn. Ook een combinatie is mogelijk. De lokale situatie bepaalt wat passend en haalbaar is. Begin daarom niet met de vraag “Welke kinderopvang willen we?”, maar met: “Wat hebben kinderen en gezinnen hier nodig en welke rol willen wij als school daarin spelen?”

Van strategische keuze naar uitvoering

Eerst verkennen wat past

Welke route passend is, hangt af van de lokale situatie, de behoefte van gezinnen en de ambities van de school. Soms betekent dat intensiever samenwerken met een bestaande aanbieder. Soms vraagt het om het ontwikkelen van een nieuwe voorziening.

Pas wanneer een eigen BSO de passende route blijkt, ontstaat de vraag hoe de school die professioneel kan organiseren zonder wellicht zelf alle expertise en bedrijfsvoering op te hoeven bouwen.

Zelf organiseren betekent niet alles zelf doen

Een eigen BSO biedt kansen om opvang en onderwijs vanuit een gedeelde visie vorm te geven, maar kinderopvang is ook een eigen vakgebied. Een school krijgt te maken met wet- en regelgeving, GGD-toezicht, personeelsnormen, pedagogisch beleid, kindplanning, contracten, facturatie, financiële administratie en HR.

Die expertise hoeft een school niet allemaal zelf in huis te halen.

PARTNER
IN
KINDER-
OPVANG

Arx ondersteunt scholen daarbij vanaf de eerste verkenning tot en met de dagelijkse bedrijfsvoering.

Bijvoorbeeld:

Bij de businesscase, organisatievorm, LRK-aanvraag en voorbereiding op de GGD-inspectie, maar ook bij kwaliteitsborging, wet- en regelgeving, kind- en personeelsplanning, HRM, salaris- en financiële administratie en kindadministratie.

Zo organiseert de school haar eigen kinderopvang, zonder daarvoor een complete kinderopvangbackoffice op te hoeven bouwen.

Juist voor een kleinere BSO is dat interessant. Specialistische kennis hoeft niet bij één medewerker te worden ondergebracht en de ondersteuning kan meegroeien wanneer de opvang groeit.

Conclusie:

Van kleine school naar sterke voorziening in de gemeenschap

De toekomst van een kleine school wordt niet alleen bepaald door het aantal leerlingen dat vandaag binnenkomt. Minstens zo belangrijk is de vraag of jonge gezinnen zich ook morgen verbonden voelen met de school en hun omgeving.

Kinderopvang kan daarin een strategische rol spelen. Door al vóór de basisschoolleeftijd verbinding te zoeken met gezinnen en te zorgen voor een passend aanbod van opvang en onderwijs, kan de school haar positie in de gemeenschap versterken.

Welke vorm daarbij past, verschilt per school. Soms ligt samenwerking met bestaande opvang voor de hand. Soms biedt een lokaal netwerk van gastouders kansen. En soms is een eigen BSO een logische volgende stap.

Anja van de Hoef
a.vandehoef@arxkinderopvang.nl
06 - 33 03 59 24

Hubèr Agterberg
h.agterberg@arxkinderopvang.nl
06 - 53 97 78 79

www.arxkinderopvang.nl

Niet kinderopvang op zichzelf is het doel.

Een sterke, aantrekkelijke voorziening voor kinderen en gezinnen van 0 tot 12 jaar is dat wel.